

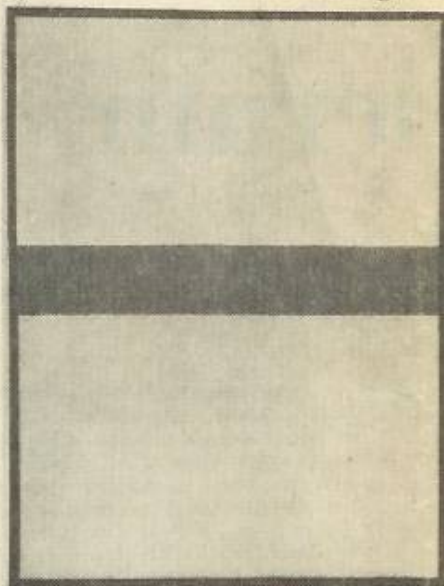
Schilder van groot allure in Coopmanshûs Franeker

Iedereen zal er intussen wel achter gekomen zijn dat men om hedendaagse kunst te willen zien, zelfs al heeft men strenge maatstaven in Friesland, ruim bevredigd kan worden. De niet ophoudende moeite die particuliere galeriën als Van Hulzen en „Klokstraat 8” te Leeuwarden en „Noard” in Workum zich getroosten resulteren gewoonlijk in redelijke tot goede exposities. Tot voor kort was het initiatief dat de door de gemeentelijke en provinciale overheid gesteunde musea toonden zonder meer teurstellend.

Verandering is er toch gekomen. Het Fries Museum toont gedurende de zomermaanden vele contemporaine kunst en het Prinsessenhof in Leeuwarden is heropend en zal zo nu en dan iets moderns tonen. Vooral is er echter een kentering gekomen door hetgeen het gemeentemuseum van Franeker de laatste jaren te zien geeft. Al vaak heb ik het geconstateerd, ik wil er nogmaals op wijzen, dat bij elk willekeurig bezoek aan dit museum naast de boeiende historische collectie ook steeds een rake hedendaagse tentoonstelling bezocht kan worden.

Was het vorig jaar het Coopmanshûs in Franeker dat van mij de prijs kreeg voor de beste tentoonstelling in Friesland met die over Dada-Drachten (een artistiek verantwoord, maar vooral historisch belangwekkend evenement) dit jaar kan de wisselbeker er blijven door de zeer goede prestatie van de „ontdekking” Willem van Althuis. Een tentoonstelling van een schilder die alles heeft en alles kan brengen door een ijzersterke (gevoelsmatige) theoretische achtergrond. Een tentoonstelling ook waarbij een slechte tentoonstellingsbezoeker het abstracte kan leren begrijpen.

Willem van Althuis maakt verschapen: geen landschappen, al zijn ze nog zo herkenbaar en geen abstracties, al lijken bepaalde doeken mathematisch. Voor deze tot nu vrijwel onbekende kunstenaar uit Heerenveen, de verf is zijn bloed, is het ontstaansproces, de schilderdaad, het wezenlijke. De schilderijen zeggen het: er is aan gewerkt zonder stotteren, zonder knoeien, zijn schilderen is absoluut, volendig, vol-

„Station Dronrijp” en „Schilderij” twee complementaire schilderijtjes van Willem van Althuis waarbij de abstractie concreter, de realistische verwerking gebastraheerd wordt.

strekt. Dat desondanks geen ijle of verschaalde wetenschap ontstond is het gevolg van het beschouwelijke zelfs speculatieve voorspel op de realisatie.

Het werk is subtiel in de dubbele betekenis van verlijnd en doordacht. Het schijnt een allernauwkeurigste bevestiging van dit leven en is in wezen de ontkenning ervan, het schijnt eenvoudig maar is juist uiterst samengesteld. Samengesteld in geestelijk en stijlkundig opzicht. Het romantische en het klassieke, het moderne en het traditionele, bestanddelen die door de gedrevenheid van de schilder tot onbetwistbaar persoonlijke harmonie zijn gebracht.

Begonnen met symbolische en realistische referenties, acht de schilder het nu niet meer nodig om zijn betrokkenheid met het leven te verwerklijken met tekens. Het relativeren van alles behalve zijn schilderen deed hem ontdekken, dat hij zonder deze momenten een veel wezenlijker spanning kon scheppen. In een door de schilder genoemde „contra-reverse” laat hij ruimten van kleur op elkaar inwerken door heel voorzichtige verschuivingen van het licht om dan plotseling die beweging weer te neutraliseren door scherpe contrasten.

Ritme

Deze snelheid, nog verrijkt met het ritme van het penseelschrift, was al aanwezig in zijn symbolische doeken met de harlekijn, de profeet of de ongenoemde tragische figuur. Het werd subtieler in de „realistische.. landschappen, zoals het gezicht op het Dronrijper kerkje, maar het werd eerst van alle franje ontdaan en puur verwezenlijkt in de in ruimten verdeelde doeken.

Willem van Althuis is een bedachtzaam en hardnekkig vakman, hij schuwt wat schokkend, luidruchtig en ijdel is. Met eerbied en properheid weet hij zijn gevoel te verzinnelijken tot composities in verf, die niets uitstaande hebben met een al te gemakkelijk experiment, maar die voortkomen uit een meer dan tien jaar durende liefde voor verf.

Van al de genoemde genres is er iets op de tentoonstelling aanwezig. Vanaf de van vorm sobere van kleur en huid-ritme juichende stillevenen tot het meest volstreekte doek nummer 1 waarop twee verlopende grijze velden; is het een beeld van een allerelementairst landschap of een schijnbare contradictie van twee rustige velden?

De meest opvallende doeken zijn wel het „Zuurkoolpakhuis” en het „Station Dronrijp”, beide hebben ze een bijbehorende abstractie waardoor de realiteit en de abstractie over en weer verduidelijkt worden. De kleine doeken nummer 3 met een wollige grijze baan in een verlopend blauw vlak en nummer 7 waar in de van blauw naar geel bewegende kleur diagonaal gericht is, zijn zonder meer juwelen.

Deze tentoonstelling, de indrukwekkendste van dit seizoen voor Friesland, is tot en met 21 juli in het dr. Coopmanshûs in Franeker te bezoeken.

PETER KARSTKAREL

